

Slutrapport från projektet

"Information till hästföretagare – analys av behov och metoder".

Projektägare: Hushållningssällskapet Sjuhärad.

Projektledare: Hästrådgivare Margareta Bendroth.

Projektid: Juni 2006 - december 2006.

Målsättning med projektet:

Att med erfarenheter från detta och andra projekt föreslå en fungerande modell för rådgivning och information till hästföretagare. Att öka kunskapsnivån hos hästföretagare.

Projektbeskrivning:

Att kartlägga:

- ❖ behovet av information till hästföretagare
- ❖ vilka frågor som upplevs som viktigast
- ❖ hur informationen bäst förmedlas
- ❖ uppföljningsbehov
- ❖ hur man kan fånga upp hästföretagarna i tid

Bakgrund

Under 2,5 år, från september 2003 till maj 2006 pågick ett projekt i Sjuhäradsbygden kallat "Häst i Sjuhärad". En av målsättningarna med detta projekt var att starta och utveckla hästföretagande i Sjuhäradsbygden. Erfarenheterna från projektet visade, att hästföretagare var en mycket heterogen grupp där de allra flesta drev hästföretag för att kunna bo på landsbygden och hålla på med hästar. Eftersom hästföretagande för många - framförallt för kvinnor - är ett livsstilsföretagande och mera består av relation än produktion, innebar detta att incitamenten till att starta och driva hästföretag varierade i hög grad. Intresset för hästen var en av de absolut största orsakerna till att man ville bli hästföretagare, en annan orsak var att man ville bo (kvar) på landsbygden och hitta en kompletterande verksamhet till det man redan gjorde. Att starta hästföretag enbart för att tjäna pengar var inte speciellt vanligt.

Okunskapen om företagande var stor, bland annat därför att det inte finns samma tradition att starta företag inom hästbranschen som det finns inom många andra branscher. Hästföretagarna behövde också mycket information, dels om företagandet i sig, men också om allt som rör hästar och hästhållning.

Hur företagarna upplever sin verklighet

Allra först är det viktigt att slå fast att de allra flesta hästföretagarna tyckte det var fantastiskt att kunna bo på landsbygden och få hålla på med sitt stora intresse på arbetstid!

De räknade inte alltid sina timmar och accepterade också den bundenhet som följer med hästhållning.

Däremot var det inte så lätt att vara företagare som man trodde innan man startade. Otillräckliga kunskaper om vad företagande innebar och avsaknad av affärsplan, kalkyler och budget gjorde att många inte såg realistiskt på sin situation. Många nya lagar, regler och bestämmelser som inte alltid var anpassade för hästverksamhet och som kom från många olika håll, krånglade också till arbetet och krävde mycket tid. Det innebar att få av företagen var lönsamma, och att man inte så ofta kunde räkna sin egen tid fullt ut och ta ut en skälig lön. Man var inte heller tillräckligt bra på att ta betalt för de tjänster man erbjöd.

Konsekvensen blev därmed att man fick ta jobb vid sidan av för att klara sin ekonomi. Detta i sin tur medförde att man inte hade tid, ork, råd och möjlighet att utveckla sitt företag såsom det behövdes för att det skulle bli lönsamt. Om man enbart arbetade i företaget tog det oftast så mycket tid att man inte hade någon ork eller tid över för visioner eller framtid, utan bara arbetade för att hålla huvudet över vattenytan!

Attitydfrågan ett stort problem

Ett annat stort - och kanske i viss mån negligerat - problem var *attityden* till hästar, hästfolk och hästföretagande, inte minst bland myndigheter och organisationer som var berörda av hästfrågor! Hästverksamhet ses fortfarande som en lyx – och hobbyverksamhet, och fördomarna om att hästföretagande inte är ett seriöst företagande lever kvar! Att detta var ett så stort problem var kanske lite förvånande, då man från så många håll under senare år pratat positivt om häst och hästföretagande. Tyvärr finns otaliga exempel på fall där myndigheterna bedömt hästföretagande annorlunda än annat företagande och där bedömningarna också varierat beroende på var man bor eller vem man pratat med. Varför skall det vara svårare att få F-skattsedel som hästföretagare än som frisör?

Informationsbehov

Mot bakgrund av beskrivningen ovan kan man konstatera att behovet av information om häst och hästföretagande - både till (blivande) hästföretagare och till myndigheter m.m. - upplevs som mycket stort! Att informationen sätts in i tid är också mycket viktigt, då många problem och olyckliga situationer skulle ha kunnat undvikas om alla vetat vad som gällde innan man startade. Ett problem är också att hästfrågor oftast hamnar mellan stolarna, de hör varken hemma på landsbygden eller i samhället. Eftersom det heller inte finns någonstans man kan få en samlad bild av alla lagar, regler och bestämmelser som gäller hästföretagande, skapas en situation för företagaren som snabbt blir ohållbar. Myndigheterna är också i många fall dåliga på att gå ut med information så att alla berörda hästföretagare kan ta del av den på ett enkelt sätt. Viljan bland hästfolk att lära sig mer är dock generellt mycket stor, vilket deltagarantalet på de hästföretagarkurser som hölls i "Häst i Sjuhärads" regi visar!

Vilka frågor är viktiga?

För en hästföretagare är många olika frågor viktiga! När det gäller häst kan frågorna gälla t ex utfodring, avel, hästhållning, att bygga stall, bestämmelser, allemansrätt, köp av häst m.m. Vanliga frågor som rör företagande kan vara hur mycket man kan ta betalt för t ex inackordering och olika tjänster, vilka skyldigheter man har som arbetsgivare, vilka bestämmelser som gäller för företagare, problem med olika bedömningar från Skatteverket eller kommunen, svårt att få F-skatt m.m.

Hur informerar man på bästa sätt?

För att informationen till hästföretagare skall upplevas som seriös är det mycket viktigt att det finns en **oberoende** instans (ingen myndighet, ingen försäljare) att vända sig till och det anses vara en viktig förtroendefråga! Denna instans skall då kunna fungera som ett "bollplank" i hästföretagarfrågor.

Oftast börjar en kontakt från en (blivande) hästföretagare med ett telefonsamtal (vanligast) eller en mailkontakt. Man kanske har läst om något på nätet eller i tidningen, eller hört någon annan berätta någonting. Många frågor kan besvaras redan vid den här första kontakten, annars skickas personen vidare till andra instanser. Det är relativt vanligt att man återkommer med följdfrågor, oftast på telefon. I vissa fall behövs det ett besök på plats, vilket sedan ofta följs upp med telefonsamtal eller mail.

Behov av uppföljning

Önskvärt och viktigt vore att kunna följa upp en del av kontakterna och få reda på resultatet av rådgivningen. Ofta finns det följdfrågor, men det är också viktigt att se att man nått önskat resultat och att företagaren är nöjd. Erfarenheterna kan också användas i andra rådgivningssituationer.

Kontakt i tid

Många gånger kontaktas man som rådgivare väl sent - det är inte så få som byggt stallar utan att veta att det finns något som heter förprovning eller som vetat om vilka mått stallen skall ha... Det är viktigt att nå (de blivande) företagarna i tid för att undvika senare problem och kostnader! Tyvärr kan dessa sena kontakter ibland leda till att det startas företag som aldrig blir lönsamma och som kanske aldrig skulle ha startats...

Förslag till modell för rådgivning och information till hästföretagare

För att möta behovet av rådgivning och information till (blivande) hästföretagare föreslås en samlade kraft som i första hand är regionalt och lokalt förankrad, ett s.k. **"Hästråd"** eller en **"Hästföretagarlots"**. Denna funktion kan antingen bestå av en enskild person (som knyter rätt kompetens till sig) eller av en löst sammansatt grupp (sammanhållen av en nyckelperson) av olika myndigheter, organisationer och övriga som får frågor om hästföretagande på sitt bord. Gruppen eller personen skulle kunna fungera som en hjälp till (blivande) hästföretagare och vara ett oberoende bollplank dit man kan vända sig för rådgivning och information. Som hästföretagare skall man kunna få namn och adress på de personer som svarar för häst inom olika områden, och slippa få felaktiga eller uteblivna svar för att man inte får kontakt med rätt person. Man skulle också kunna ha riktade kurser och träffar för kompetensutveckling och information och för att nå hästföretagarna i tid. Detta skulle i sin tur leda till ökad kunskap både hos dem som sysslar med hästföretagarfrågor och hos hästföretagarna, och i förlängningen kunna bidra till att hästföretagande i framtiden ses som seriös näringsverksamhet.

Rådde den 5 januari 2007

Margareta Bendroth
Hästrådgivare
Hushållningssällskapet Sjuhärad